

Колхоз, совхоз болгын, селәнә эдл-ахун эдл-уш государствд орулдж өгх зурагъан кўцәх зөвтә

КПСС-н XX-ч хургин ши-
дврмүд кўцәдж, мана орн-нут-
гин кўч-көлсчир селәнә элл-
ахун эдл-уш гаргългъиг элв-
джүлдж, советск оln әмтиг
эдл-уушар тетгхин туст нер-
тә сән дилврмүд бәрцхәв.

Мана орн-нутгин колхоз-
муд болн совхозмуд хаврин
тәрә тәрлгнә зурагъан 105
процент кўцәцхәв. Эн джилин
түрүн брәлд, нидн джилинлә
дүнъцүлхлә, мах гаргългын
26 процент, үс саадж авлгын
26 процент бсв. Оlna малин
то эн джил, урдк джиләс зө-
вәр икәр бсв.

Эн бәрси ик дилврмүдт
бас мана Хальмг таньгъчин
кўч-көлсчирин гүдждрттә кō-
длмшин ашмуд үзгдджәнә.
Селәнә эдл-ахун эдл-уш гаргъл-
гъар мана таньгъч орн-нут-
гин агъуд зөвәр ик чинртә
орм эздджәнә. Тер дотр, мал-
лас гардг хот-хол государствд
орулдж өгхин туст таньгъ-
чин кўч-көлсчир нег үлү ик
чинртә даалгъврта.

Давси сармудин ашар авад
хәләхлә, Хальмг таньгъчин
колхозникуд болн совхозму-
дин, МТС-н цергләчнр хүвдән
үссн даалгъвран му бишәр
кўцәдждәцхәнә. Западн, Яшал-
тинск болн Приютненск
районд государствд буудә ору-
лдж өглгнә зурагъан болзгас-
нь урд кўцәцхәв. Западн
района колхозмуд болн сов-
хозмуд государствд үс ору-
лдж өглгнә джилә зурагъан
брәл джилин эргид кўцәчкәд,
зурагъасн давулдж 13500 цент-
нер үс орн-нутгтан өгх даал-
гъвр авцхав.

Хальмг таньгъч кевтән го-
сударствд ноос өгх зурагъан
болзгаснь урд кўцәгъад онь-
чта гидг дилвр бәрв. 74.401
центнер айта гидг, үнтә, цевр
ноосн орн-нутгд өггдв. Дакад
чигн түн деер 2000 центнер
ноос августин 20 күртл немдж
орулдж өгхәр таньгъчин мал
бсгәчнр гүдждрдж бәяцхәнә.

Болв колхозник, колхозниц,
совхозин кōлләч—саальч, га-
хач, үкрч, хōбч болгын бий-
дән даалгъси тōрт цугъар тегш
чидл-кўчән, медрлән кўцндн
гаргъдж кōдләд, колхоз, сов-
хоз болгын цаг бнъгрүллго
государствени зурагъан кўцә-
лжәси болхла, мана таньгъчин
бәрсн дилвр улм бōдән болх
бәясми.

Таньгъчд үлгүр болмар кōд-
лдж йовх улс йироln. Западн
района „Пролетарская Побе-
да“ колхозин саальч А. Фо-
менко үкр болгънас 2100 литр
үс саадж авхар зүткдджәнә.
Июлин 1-шин күртл, эн үкр
болгънас 1700 литр үс саагъад
авчкв. Яшалтинск района „По-
беда“ колхозин саальч В. Шил-
кина зурагъар болхла үкр бол-
гънас 1000 литр үс саадж ав-
хин орчд 2000 литр үс саадж
авчана.

Западн района „Пролетар-
ская Победа“ колхозгаха бор-
длгъиг йир сәәнәр бүрдәси
бәәнә. Бордлгнд тәвси 500
гахагъас эдн 106 гахагъинь
берк таргын кевәргосударствд
орулдж өгв. Эдү метәр госу-
дарствин бми даалгъвран кў-
цәлдж йовх улс, колхозмуд,
совхозмуд таньгъчд оln.

Болв эднә үлгүр дахл уга,
орн-нутгтан үгән өгкәд, түү-
гән кўцәл уга бәәх чигн улс,
колхозмуд, совхозмуд бәәнә.
Үлгүрн, Приозери района
„Северный“ совхозин ах хōбч
Бекмурзаев, хōбч Чомбурьев
бийсдән даалгъси отармудан
муугъар хардж-хәләси учрар,
хōбднн эцин, му, гарутад бәә-
нә.

Яшкульск района совхоз-
мудгосударствд мах орулдж
өглгнә зурагъан муугъар
кўцәлждәцхәнә. Ислин 25-н
күртл орн-нутгт орулдж өгх
зөвтә махнаси зургъана кеси
негхи хүвинь кўцәв. Тиигч-

кәд, государствд махид ору-
лдж өгх малмудиг эртәси
салгъдж, онц хәрүлдж, тар-
гълуллгъ бүрдәцхәси уга.
Тегәд чигн, шуд оln малас
таслад, туугъад государствд
орулдж өгси малмуднн эцтә
болна. Иим йовдл совхозинг
чигн, государствиг чигн га-
рула харгъулджах йовдл
болджана.

Эду мет хаджгър йовдл
гарад йовдгнн—тиим колхоз-
мудин болн совхозмудин гар-
дәчнр болн специалистнр сән
гардвр тетгджд чадлго, мал
хәләлг улсиг кўн-болгъна
медрл-чадмгар орминь олдж
кōдлмшт әс тәвси уршг бол-
джана. Иим гардәчнр эврәнн
хоома кōдлмшәрн цуг орн-
нутгт ик чинртә, ачта тōрт
саалтг болдж йовхан эрк биш,
цаг тудәлго меддж, гаргъси
эндүгъән шулун болдгар
чиклцхәх зөвтә.

Мана орн-нутг, советск
олн-әмти ода әмн болгъна
тоод мах, үс, тос гаргългъар
США-г бōрхи джилмүдин
эргид кўцәл авх тōр бмиән
тәвджд, тер тōр кўцәлгнд
олна седвәриг улмтулдж,
соцдөрлдә делгрүлдж, агъу
ик кōдлмш кедж йовна. Со-
ветск Сюзин агъугар кол-
хозмуд, совхозмуд, МТС-д
болгын ши, бōдән даалгъвр
авч, түүгән кўцәхәр андгъар-
лдж, гүдждрдж ноолджд йов-
цхана.

Хальмг таньгъчин мал бс-
гәчнр, орн-нутгиннн эн ик
ачта кōдлмшт ямаран ик чинр
зүүдждәхән меддж, бас чигн
бийдән авси даалгъвран дун
уга кўцәх ноолда цугъар
тегштән делгрүлцхәх зөвтә.

Селәнә эдл-ахугъас гардг
эдл-уш государствд орулдж
өгх зурагъан колхоз болгын,
совхоз болгын арднн ордж,
мел лавта кўцәлгъ тетгджд,
Алдр Октябрьск революцин
40 джилин бōнин байрин нәә-
риг—таньгъч кевтән орн-нут-
гиннн бми даалгъвран болз-
гаснь бми кўцәси—агъу ик
байртагъар кедг болдгар кōдл-
мшән улм түргдүлцхәхми.